

**Załącznik
do Uchwały Nr XL/214/2018
Rady Gminy Łaziska
z dnia 28 września 2018 r.**

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE ŁAZISKA NA LATA 2018 – 2022

Łaziska 2018

WPROWADZENIE

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym jego osobowość, poglądy, system wartości. Rodzice, czy opiekunowie są wzorem dla dzieci. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu. Kiedy następuje dezorganizacja, rodzina nie jest w stanie realizować swoich podstawowych funkcji i zadań, role w rodzinie ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz z oczekiwaniami społecznymi.

Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie i bez wątpienia należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej.

Na zagadnienie przemocy domowej można spojrzeć z wielu perspektyw, bowiem przemocą domową zajmuje się szereg dyscyplin naukowych, takich jak: psychologia, pedagogika, prawo, socjologia, polityka społeczna itp. Precyzyjne zdefiniowanie tego zjawiska nastręcza wielu problemów interpretacyjnych. Przemoc w rodzinie można oceniać w kategoriach prawnych, moralnych, psychologicznych i społecznych.

Pomimo tego, iż przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do zdiagnozowania, to zdaniem specjalistów rozmiary i szkodliwość zjawisk związanych z przemocą w rodzinie wskazują, że jest to jeden ze szczególnie ważnych problemów społecznych w Polsce.

Jednym z istotnych i długofalowych celów polityki społecznej państwa jest tworzenie warunków do prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań antyspołecznych generujących patologie, w tym między innymi przemoc domową.

Podstawowym dokumentem regulującym działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest ustawa z dnia 29 listopada 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390), która pojęcie przemocy definiuje jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działania naruszające prawo lub dobra osobiste osób najbliższych, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym. Definicja przemocy zawiera cztery podstawowe kryteria, na podstawie których najczęściej rozpoznaje się przemoc w rodzinie to: *intencjonalność* – jest zamierzonym działaniem ukierunkowanym na ofiarę i ma na celu kontrolowanie jej i podporządkowanie; zamierzonym działaniem ukierunkowanym na ofiarę i ma na celu kontrolowanie jej i podporządkowanie; zmierza do osiągnięcia jakiegoś celu: *dysproporcja sił* – brak równowagi sił w rodzinie – jedna osoba jest zdecydowanie silniejsza od pozostałych osób i mając tego świadomość wykorzystuje swoją przewagę; *naruszanie godności i praw* – osoba stosująca przemoc narusza godność innych osób, poprzez np. poniżanie, wyśmiewanie, ośmieszanie; *powodowanie cierpienia i szkód* – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody, doświadczenie bólu i cierpienie. Sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Rodzaje przemocy:

1. Przemoc fizyczną, obejmującą działania bezpośrednie, które wyrządzają ból i cierpienie fizyczne.
2. Przemoc psychiczną, która jest bezpośrednim działaniem krzywdzącym, wykorzystującym mechanizm procesów psychologicznych.
3. Przemoc seksualną działającą w obszarze zachowań seksualnych, naruszająca intymność pożycia.

4. Przemoc ekonomiczna dotycząca warunków materialnych, która opiera się na uzależnieniu ofiary od statusu materialnego sprawcy.
5. Zaniedbanie – to ciągle nie zaspakajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Rodzaje Przemocy	Formy przemocy
przemoc fizyczna	popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką, pięściami, bicie przedmiotami, parzenie, polewanie żrącymi substancjami, używanie broni, ograniczanie dostępu do pożywienia, nieudzielanie koniecznej pomocy.
przemoc psychiczna	poniżanie, naśmiewanie się z poglądów, pochodzenia, religii, stała krytyka, wmawianie chorób psychicznych, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami, wymuszanie i domaganie się posłuszeństwa, upokarzanie, zawstydzanie, szantażowanie, stosowanie gróźb
przemoc seksualna	sadystyczne formy współżycia seksualnego, wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, krytyka zachowań seksualnych
przemoc ekonomiczna	niezaspakajanie materialnych potrzeb rodziny, odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zawodowej, zmuszanie do pracy bez wynagrodzenia

Cykle przemocy:

1. **Faza narastania napięcia** – początkiem cyklu jest zwykle wyczuwalny wzrost napięcia, narastają sytuacje konfliktowe,
2. **Faza ostrej przemocy** – następuje wybuch agresji, sprawca przemienia się w kata, może dokonać strasznych czynów nie zwracając uwagi na krzywdę innych,
3. **Faza miodowego miesiąca** – to czas skruchy i okazywania miłości. Sprawca zaczyna dostrzegać to, co się wydarzyło. Próbuje załagodzić sytuację,

przeprasza, obiecuje poprawę, staje się uczynny i miły. Pozwala ofiarom uwierzyć, że teraz będzie inaczej.

Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona sama siebie, sprawcę oraz innych ludzi. Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie wymaga niezwłocznego podjęcia działań zawartych w niniejszym Programie.

Celem Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Łaziska są działania mające na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, ochrona ofiar przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy. Program określa zadania do realizowania ukierunkowane na rozwój systemu przeciwdziałania przemocy oraz współpracy międzyinstytucjonalnej, zapewnienie dostępności pomocy osobom i rodzinom z problemem przemocy domowej, kształtowanie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie.

Niniejszy Program powstał w oparciu o diagnozę środowiska na podstawie informacji uzyskanych głównie z Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Łaziskach.

Program został opracowany w Ośrodku Pomocy Społecznej w Łaziskach. Jest on zgodny z art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące

wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;

- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) utworzenie zespołu interdyscyplinarnego,
a także jest zgodny z zapisami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Łaziska na lata 2016-2020 oraz Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Podstawą prawną działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie jest:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390).
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1508).
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487).
4. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011 r., Nr 209 poz. 1245).
5. Uchwała Nr XX/91/2016 Rady Gminy Łaziska z dnia 11 października 2016 roku w sprawie określania trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Łaziska oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania (Dz. Urz. Woj. Lub. z 2016 roku, poz. 4246).
6. Art. 40 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.
7. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r.- Kodeks karny (Dz.U. z 2018 r., poz.1600).

8. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2017 r., poz. 682).
9. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2018 r., poz. 1030 z późn. zm.).
10. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
11. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Łaziska na lata 2016-2020.

I. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W GMINIE ŁAZISKA

Gmina Łaziska liczy 4. 962 mieszkańców (według stanu na 31.12.2017r.) w tym kobiet – 2 .514 i mężczyzn – 2.448.

Na terenie gminy znajduje się 24 sołectwa.

Placówki oświatowe znajdujące się na terenie Gminy Łaziska

- Szkoła Podstawowa w Kamieniu,
- Szkoła Podstawowa w Kępie Piotrawińskiej,
- Szkoła Podstawowa w Braciejowicach,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Zakrzowie,
- Szkoła Podstawowa im. J. Kochanowskiego w Łaziskach.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Łaziska na lata 2018-2022 jest kontynuacją działań podjętych w ramach realizacji programu na lata 2012-2016. Istotnym elementem Programu jest koordynacja działań podejmowanych przez Gminę na rzecz osób doświadczających przemocy oraz sprawców przemocy. Podejmowane dotychczas działania potwierdzają ich skuteczność zarówno w sferze udzielania profesjonalnej pomocy jak również w sferze działań prewencyjnych. Podstawę programu stanowi podejście interdyscyplinarne, zgodnie, z którym wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów z różnych dziedzin, będących

przedstawicielami różnych instytucji i organizacji. Jednocześnie stwierdzić należy wzrost interwencji domowych i prowadzenie w ich wyniku procedury "Niebieska Karta". Coraz więcej osób korzysta także z konsultacji – pracy socjalnej, udzielanych przez pracowników. Trudno ocenić skalę przemocy w rodzinie, najlepiej obrazują ją statystyki, opracowane na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego zebrane w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Z danych Zespołu interdyscyplinarnego wynika, że w 2017 roku Zespół Interdyscyplinarny podejmował działania przede wszystkim na wniosek Policji – 8 „Niebieskich Kart” oraz Ośrodka Pomocy Społecznej w Łaziskach – 2 „Niebieskie Karty”.

Tabela 1. Liczba formularzy „Niebieska Karta” przekazanych do Zespołu Interdyscyplinarnego

Rok	2015	2016	2017
Procedura „Niebieskie Karty”	10	7	10

W **2015** roku do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło **10** „Niebieskich Kart”, w tym **9** z policji i **1** „Niebieska Karta” z oświaty. W **2016** roku **6** „Niebieskich Kart” założyli funkcjonariusze Policji, natomiast **1** „Niebieska Karta” została założona przez Ośrodek Pomocy Społecznej. W **2017** roku wpłynęło **10** „Niebieskich Kart”, z czego **8** z Policji, a **2** z Ośrodka Pomocy Społecznej.

Tabela 2. Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej

Rok	2015	2016	2017
Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej	10	7	10
Kobiety	9	6	10

Mężczyźni	0	1	0
Dzieci	1	0	0

Z powyższych danych wynika, że najwięcej z osób pokrzywdzonych stanowiły kobiety. Jednakże problem ten dotyka także dzieci. Najczęściej występująca formą przemocy była przemoc psychiczna, która przejawiała się wyzwiskami, ośmieszaniem, prośbami, krytykowaniem, poniżaniem i ciągłym niepokojem. Większość przypadków występowania przemocy w rodzinie ma związek z alkoholem.

Z danych Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łaziskach wynika, że prowadzone były postępowania o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego. Poniżej tabela obrazuje ilość prowadzonych postępowań w latach 2015- 2017.

Tabela 3. Liczba prowadzonych postępowań przez GKPiRPA

Rok	Liczba prowadzonych postępowań	Liczba osób zmotywowanych do podjęcia terapii	Liczba wniosków do Sądu Rejonowego w sprawie zastosowania obowiązku leczenia	Liczba umorzonych postępowań
2015	10	4	4	2
2016	5	0	4	1
2017	11	3	6	2

II. ZASOBY GMINY ŁAZISKA W ZAKRESIE REALIZACJI PROGRAMU

1. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Łaziskach.
2. Ośrodek Pomocy Społecznej w Łaziskach.
3. Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania problemów Alkoholowych w Łaziskach.
4. Urząd Gminy Łaziska.
5. Komenda Powiatowa Policji w Opolu Lubelskim.
6. Prokuratura Rejonowa w Opolu Lubelskim.
7. Ośrodek Pomocy Pokrzywdzonych Przepęstwem – Centrum Pomocy Interdyscyplinarnej w Opolu Lubelskim.
8. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim z siedzibą w Poniato wej.
9. Punkt Poradnictwa Specjalistycznego (PPS), Punkt Interwencji Kryzysowej (PIK) działający przy PCPR w Opolu Lubelskim z siedzibą w Poniato wej.
10. Sąd Rejonowy w Opolu Lubelskim.
11. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ESKULAP” w Łaziskach.
12. Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu w Opolu Lubelskim.

III. PROGRAM

POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. Czas realizacji programu – lata 2018 – 2022.

2. Adresaci programu:

- a) rodziny i osoby dotknięte bezpośrednio zjawiskiem przemocy,
- b) rodziny i osoby zagrożone zjawiskiem przemocy,
- c) przedstawiciele instytucji i służb pracujący z osobami i rodzinami zagrożonymi bądź dotkniętymi przemocą (pedagog, nauczyciele,

- pracownicy ośrodka pomocy społecznej, przedstawiciele wymiaru sprawiedliwości, policji, pracownicy służby zdrowia),
- d) przedstawiciele władz lokalnych,
 - e) społeczeństwo.

CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy oraz tworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w przemoc oraz ochrony ofiar przemocy.

CELE SZCZEGÓŁOWE I ZADANIA PROGRAMU

I. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Cel Zespołu:

Szybkie i skuteczne podejmowanie działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa oraz zatrzymania przemocy w rodzinie, a także planowanie i realizacji działań pomocowych w oparciu o diagnozę potrzeb.

Zadania Zespołu:

- Podejmowanie procedury i zbieranie materiałów dowodowych zgodnie z procedurą „Niebieskie Karty”.
- Kompleksowa pomoc rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy.
- Przyjmowanie zgłoszeń dotyczących przemocy domowej i uruchamianie procedur mających na celu powstrzymanie przemocy.
- Wypracowanie procedur interwencji kryzysowej wobec ofiar i sprawców przemocy.
- Monitorowanie sytuacji w rodzinach, w których dochodzi do przemocy, a szczególności uruchomienie współpracy między różnymi instytucjami pomocowymi.

- Gromadzenie informacji na temat instytucji udzielających pomocy rodzinom, w których występuje zjawisko przemocy domowej.
- Występowanie z zawiadomieniami do prokuratury o podejrzeniu popełnieniu czynów określonych w art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390).
- Występowanie w charakterze świadka w sprawach o przestępstwo z art. 207 kodeksu karnego, tj. o znęcanie się nad rodziną, w postępowaniu przygotowawczym i karnym przed sądem.
- Tworzenie lokalnych programów i kampanii profilaktycznych.

Szczegółowe warunki jego funkcjonowania oraz sposób powoływania i odwoływania członków Zespołu określa Uchwała Nr XX/91/2016 Rady Gminy Łaziska z dnia 11 października 2016 roku oraz Regulamin Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Łaziska.

II. Systematyczna edukacja środowiska lokalnego.

Zadanie 1:

Przygotowanie i udostępnienie materiałów o charakterze informacyjnym i edukacyjnym

Cel realizacji zadania:

Ułatwienie dostępu do podstawowych informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy oraz podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców gminy na temat przemocy domowej.

Realizacja zadania:

- systematyczne aktualizowanie informacji umieszczonej na tablicy ogłoszeń Ośrodka Pomocy Społecznej, Komendy Powiatowej Policji, szkół i placówki opieki zdrowotnej,
- rozpowszechnianie broszur i ulotek dotyczących zjawiska przemocy,
- publikowanie na stronie internetowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Łaziskach i Urzędu Gminy Łaziska informacji o lokalnym systemie pomocy i wsparcia osób uwikłanych w zjawisko przemocy domowej,
- rozpowszechnianie w lokalnym środowisku programów profilaktycznych,
- spotkania z przedstawicielami społeczności lokalnej służące podniesieniu świadomości społecznej w powyższej kwestii.

Zadanie 2:

Promowanie efektywnych sposobów rozwiązywania konfliktów w rodzinie oraz sposobów radzenia sobie z agresją i złością

Cel realizacji zadania:

Nabycie umiejętności rozwiązywania konfliktów oraz radzenia sobie z agresją.

Realizacja zadania wobec wybranych grup:

1. Dzieci i młodzież:

- prowadzenie zajęć edukacyjno-wychowawczych w szkołach,
- realizacja szkolnych programów profilaktyki przemocy,
- wspieranie aktywnych form spędzania czasu wolnego promujących zachowania bez agresji,

2) Dorośli:

- konsultacje z terapeutą,
- terapia dla osób uzależnionych i współuzależnionych.

III. Ochrona Ofiar Przemocy w Rodzinie – Zwiększenie Efektywności Pracy z Rodziną z Problemem Przemocy Domowej.

- Zaangażowanie w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie pracowników pomocy społecznej, ochrony zdrowia, oświaty.
- Podejmowanie procedury „Niebieskie karty”.
- Organizowanie wsparcia psychologicznego, terapeutycznego dla ofiar przemocy w rodzinie przez zapewnienie odpowiednich specjalistach.
- Realizacja programów terapeutycznych przez specjalistów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Prowadzenie kampanii, szkoleń, konferencji dla pracowników pomocy społecznej, oświaty, ochrony zdrowia, policji, kuratorów zawodowych.

Realizatorzy zadania:

Zespół interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Łaziska, Ośrodek Pomocy Społecznej w Łaziskach, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim z siedzibą w Poniatowej, Komenda Powiatowa Policji w Opolu Lubelskim.

IV. EWALUACJA

Program będzie ewaluowany poprzez systematyczną sprawozdawczość (co najmniej I raz w roku) dokonywaną w ramach wszystkich elementów systemu.

Podstawowymi wskaźnikami służącymi do ewaluacji programu są:

- liczba „Niebieskich Kart”,
- ilość interwencji, udzielonych osobom porad i konsultacji,
- ilość i rodzaj przeprowadzonych działań profilaktycznych.

V. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Źródłem finansowania zadań zawartych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2018-2022 są środki własne gminy Łaziska oraz środki pozabudżetowe

pozyskane z innych źródeł. Program realizowany z powyższych środków od dnia jego uchwalenia do dnia 31.12.2022 roku.